

HYLLREMSOR OCH GIRLANGER

Idag en kulturhistoria

Ibland kan ett par ensamma ord väcka minnen från förr. Det hände faktiskt i morse när jag öppnade datorn och klickade in på mitt anteckningsdokument.

Som på beställning kom några minnesbilder från 1920/1930 talets julförberedelser fram för min inre syn då jag såg orden som blev den här berättelsens rubrik. Antagligen var det för att julen är så nära förestående som orden fastnade. Jag föll omedelbart in i minnet av att julförberedelserna på den tiden var ett familjenöje som alla deltog i.

Exempelvis skulle allt julpynt vara egentillverkat. Jag tror inte att det enbart var ett ekonomiskt problem att det blev ett hantverk, utan traditionen krävde att man själv skulle

tillverka sina juldekorationer och övriga julpynt för hemmet. Med lite

fantasi kunde pyntet då även få en personlig prägel.

I samband med julfaket minns jag att min mor och syster själva bakade de smaklösa julgranskexen. Jag tror de gjorde en deg på vatten och vetemjöl och lite potatismjöl och gräddade i stekugnen. Jag minns också att de klämde fast ändarna på en bit sytråd i degen till ett hänge för varje kex.

Ni som idag är mogna kvinnor minns säkert att ni under skoltiden hade fina bokmärken med änglamotiv på som ni bytte med varandra.

(Vi grabbar hade kort med idrottsmotiv på som fanns i 5-öres Sportkola. Dom var våra bytesobjekt).

Min syster klistrade fast en del av sina fina märken på julgranskexen och sen var de klara för granen.

Julgranskaramellerna var nästa hantverk och då fick även jag vara med. Vi kokade ju knäck till varje jul, och jag var expert på att klicka ut en liten korb på plåten som sen kunde lindas in i rött, vitt eller blått silkespapper.

Det långsmala paketet klipptes sen upp i ena eller båda ändarna till långa fransar.

Naturligtvis var julgranskaramellerna ett måste i julgranen som ingen ville vara utan.

Men de var alltid ett problem när granen skulle kläs. De fick lov att hängas så strategiskt att de inte var i närheten av de levande ljusen i granen. De elektriska ljusen fanns ännu inte.

Men det fanns däremot creppapper att tillgå i affärerna, och det kom till användning när vi gjorde egna julgirlander. Detta elastiska papper i olika färger kunde redan då köpas i rullar och var utmärkt att göra girlander av. Tänk att jag minns detta och jag minns också hur vi gjorde.

Vi använde en röd och en blå eller gul rulle och klippte upp hela rullarnas längd i decimeterbreda remsor. Sen fästes de båda remsorna samman i början på girlangen och remsorna veks om lott över varandra tills remsorna var slut. Var girlangen inte tillräckligt lång klistrade vi på nya remsor och fortsatte vikningen. Varje girlang skulle räckas från hörnen på salstaket till lampkroken i mitten på taket och fästas där. Det var med stor

tillfredsställelse över resultatet vi satte upp girlangerna under julveckan. Och det mest fantastiska, vi tyckte alla att det var roligt att göra pynt. Även jag som pojke tyckte det var roligt att vara med, men det fanns ju heller inga dataspel för pojkar på den tiden.

Så småningom kom maskintillverkade girlander i alla storlekar, mönster och färger som ersatte hantverket. För egen del fortsatte vi i vår familj att använda girlander under julen så länge vi bodde i hus med trätak i rummen.

Halmslöjd var också en viktig och svår konst som många behärskade, och det var säkert ett riktigt pillergöra.

Många band även ihop sin egen julbock av halm enligt traditionen. Tänk, så det var bara för en mansålder sedan. Vackra julbonader skulle upp på väggarna och julgardinerna sätts upp och murkåpan över köksspisen eller den öppna spishällen skulle kritas vita med hartassen.

Under hela min barndom hade min mor varje hyllkant i sina köksskåp prydda med färgglada mönstrade hyllremsor, vilket också fanns i de flesta hem.

Remsorna fanns att köpa i rullar i varenda byhandel och till julen skulle även de bytas ut. Nu skulle det vara hyllremsor med tomtar eller andra julmotiv på och det fanns olika motiv att välja mellan.

Vi stöpte även våra ljus själva, en tradition som lever kvar hos många även idag.

Ja, det var då det!

Jag undrar i mitt stilla sinne hur många moderna husmödrar och övriga familjemedlemmar det finns som idag har tid och lust och intresse att förbereda julhelgen på detta nostalgiska sätt?

Förmodligen är det inte så många även om det är många som önskar kunna göra det. Den "gamla goda tiden" som åtminstone i det här avseendet var en god tid, hade det goda med sig att hemmet alltid var en samlingsplats för familjens alla tillfällen och förberedelser.

Hemmet var visserligen en krävande arbetsplats, men det var framför allt platsen för lite stillhet och gemenskap och förberedelse för morgondagen. Dagens stress och statusjakt har till stor del förvandlat hemmet till en mat- och sovplats kanske på mer ont än gott där lyckan kommer och lyckan går.

© Göte Ingelman 2011

Bildmakare: Bo Hansson